

หลักสูตรประโยคประถมศึกษา
หมวดวิชาสังคมศึกษา
พุทธศักราช ๒๕๒๐

กระทรวงศึกษาธิการ

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก. ๑๓๐/๒๕๒๐

เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษา
หมวดวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๐

เพื่ออนุวัติให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย และเพื่อพัฒนาอบรมเยาวชนไทย
ใหม่ความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรม อันจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การศึกษา
หาความรู้เพิ่มเติม และการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุข กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษา หมวดวิชา
สังคมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๐ ดังที่ปรากฏท้ายคำสั่งนี้ แทนหลักสูตรประโยคประถม
ศึกษา หมวดวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๐๓ ที่ใช้อยู่มาแต่การศึกษา ๒๕๒๐ เป็น
ต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๐

(นายบุญโญ สาร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

หลักสูตรประโยคประถมศึกษา

หมวดวิชาสังคมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๐

สารบัญ

หน้า

คำชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางและการดำเนินงานแก้ไขหลักสูตรสังคมศึกษา	
ตามนโยบายรัฐบาล สำหรับระดับประถมศึกษา	ก
จุดประสงค์หลักสูตรประโยคประถมศึกษาหมวดวิชาสังคมศึกษา	ก
หลักสูตรสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษา ๑	๑
หลักสูตรสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษา ๒	๓
หลักสูตรสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษา ๓	๓
หลักสูตรสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษา ๔	๑๒
หลักสูตรสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษา ๕	๒๑
หลักสูตรสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษา ๖	๒๓
หลักสูตรสังคมศึกษา ชั้นประถมศึกษา ๗	๓๔

คำชี้แจง

เกี่ยวกับแนวทางและการดำเนินงานแก้ไขหลักสูตรสังคมศึกษา
ตามนโยบายริบด่วนของรัฐบาลสำหรับระดับประถมศึกษา

แนวทางการจัดทำ

ได้พิจารณาแนวทางของการยกร่างและสาระของจุดประสงค์กับเนื้อหาตลอดจนรูปแบบของหลักสูตรดังนี้

๑. แนวทางการจัดทำยกร่าง พิจารณาหลักสูตรประถมศึกษาฉบับ พ.ศ. ๒๕๐๓ ควบคู่กับหลักสูตรประถมศึกษาฉบับทดลอง ซึ่งคาดว่าจะใช้ทั่วประเทศใน พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยมีหลักเกณฑ์ว่าจะคงไว้ในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการแทรกเนื้อหาตามนโยบายรัฐบาล จะแทรกหรือเพิ่มเนื้อหาในส่วนเหมาะสมกับสาระของนโยบายรัฐบาล

๒. สาระของจุดประสงค์ พยายามจัดเรื่อง ที่ใหม่เป็นเรื่อง ใหญ่ และเป็นเรื่อง จำเป็น ในการพิจารณาจะพยายามจัดเรื่องใหม่ให้กลมกลืนกับเนื้อเรื่องเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๓. เนื้อหาของสาระ ได้แยกสาระออกเป็น ๓ เรื่องใหญ่ คือ ประชาธิปไตย สถาบัน กับ ความมั่นคงและความอยู่รอดของชาติ

๔. รูปของหลักสูตร ประกอบด้วย

- เนื้อหาที่พิมพ์ตัวหนาไว้เป็นเนื้อหาเดิมตามหลักสูตร ๒๕๐๓ ใช้คู่มือครูและแบบเรียนเดิม
- เนื้อหาที่พิมพ์ตัวบางเป็นเนื้อหาที่จัดสนองตามนโยบายของรัฐบาล ใช้คู่มือครูที่จัดทำใหม่ ตำราเรียนอาจจัดพิมพ์ได้ไม่ทันก็ให้ครูค้นคว้าหาความรู้มาสอนตามความเหมาะสม

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช ๒๕๒๐

หมวดวิชาสังคมศึกษา

จุดประสงค์

๑. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ ความเข้าใจ และประพฤติปฏิบัติอย่างมีวิจารณ์-
ญาณเกี่ยวกับหน้าที่ของบุคคล ต่อตนเองและสังคม
๒. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทาง
ธรรมชาติ และทางสังคม รวมทั้งความรู้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทย และ
ประเทศเพื่อนบ้าน
๓. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในความเป็นมาทางสังคมและทางวัฒนธรรมของ
ชาติไทย และมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
๔. เพื่อปลูกฝังคุณค่าในทางศีลธรรม วัฒนธรรม โดยเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของ
ไทยและปฏิบัติตามด้วยความจริงใจ
๕. เพื่อให้มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระ-
มหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปฏิบัติตาม
ขอบเขตแห่งสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
๖. เพื่อให้ตระหนักในความสำคัญ เลื่อมใสและธำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงปลอดภัย
ของประเทศและสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๗. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ กับการผลิต การ
บริโภค และสงวนทรัพยากร
๘. เพื่อให้สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ในวิชาสังคมศึกษาไปใช้ ในการแก้
ปัญหาอย่างมีเหตุผลและหลักการ

หลักสูตรสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

เวลาเรียนสัปดาห์ละ ๕ ชั่วโมง

รายการสอน

๑. ชีวิตในบ้านและความสำคัญของบุคคลในบ้าน
 - ๑.๑ การรู้จักชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปี เกิด ชื่อของบิดามารดา
 - ๑.๒ ความสัมพันธ์ของบิดามารดา ญาติพี่น้อง ผู้ปกครองและบุคคลอื่นในบ้าน
 - ๑.๓ ลักษณะของสมาชิกที่ดีของบ้าน
 - ๑.๔ ความสำคัญของบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลอื่นในบ้าน
 - ๑.๕ ลักษณะของงานบ้านที่ผู้ใหญ่และเด็กทำ
 - ๑.๖ การปฏิบัติตนต่อบุคคลในบ้าน
 - ๑.๗ มรรยาทในบ้าน การรักษาความสะอาดและความปลอดภัยในบ้าน
๒. ชีวิตในโรงเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในโรงเรียน
 - ๒.๑ ความสำคัญของโรงเรียน
 - ๒.๒ บุคคลในโรงเรียน
 - ๒.๓ หน้าที่ของบุคคลและผู้ให้บริการต่าง ๆ ในโรงเรียน
 - ๒.๔ การปฏิบัติตนตามหน้าที่ และระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
 - ๒.๕ การปฏิบัติตนต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น
 - ๒.๖ ความปลอดภัยในโรงเรียนและในระหว่างเดินทางไปและกลับจากโรงเรียน
๓. ชุมชนและความสัมพันธ์ของบุคคลในชุมชน
 - ๓.๑ ความเป็นมาของชุมชน
 - ๓.๒ หน้าที่และประโยชน์ของคนในชุมชน
 - ๓.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน
 - ๓.๔ อาชีพของคนในชุมชน

๓.๕ คุณสมบัติของพลเมืองดีที่มีประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

- ความซื่อสัตย์สุจริต
- ความสามัคคี รักหมู่คณะและความรักชาติ
- ความเคารพยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาที่ตนเองนับถือ
- ความรักเคารพเทิดทูนพระมหากษัตริย์และราชวงศ์จักรี
- ความขยันหมั่นเพียร
- การประหยัด

๔. ทิศ การหาทิศ โดยการใช้หุ่นจำลองและแผนผังอย่างง่าย ๆ เช่น ใช้กระบะทราย เป็นต้น
๕. วันหยุดตามเทศกาล และวันสำคัญต่าง ๆ ควรจัดให้เด็กมีส่วนร่วมในงานตามประเพณี วัฒนธรรม และศาสนา
๖. ข่าว และเหตุการณ์ ให้เด็กทราบข่าวและเหตุการณ์สำคัญในท้องถิ่น

หมายเหตุ ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาพุทธ อาจสอนหัวข้อธรรมะในศาสนานั้นประกอบด้วยได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีประมวลการสอน ซึ่งผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการของภาคการศึกษานั้น ๆ เป็นผู้อนุมัติ

หลักสูตรสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

เวลาเรียนสัปดาห์ละ ๕ ชั่วโมง

รายการสอน

๑. ชุมชนุมชนและความสัมพันธ์ของบุคคลในชุมชนุมชน
 - ๑.๑ ความเป็นมาของชุมชนุมชน
 - ๑.๒ หน้าที่และประโยชน์ของคนในชุมชนุมชน
 - ๑.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนุมชน
 - ๑.๔ อาชีพของคนในชุมชนุมชน
 - ๑.๕ คุณสมบัติของพลเมืองที่ดีที่มีประโยชน์ต่อชุมชนุมชน
 - ความซื่อสัตย์สุจริต
 - ความสามัคคี รักหมู่คณะ และความรักชาติ
 - ความเคารพยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาที่ตนเองนับถือ
 - ความขยันหมั่นเพียร
 - การประหยัด
๒. ชีวิตในโรงเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในโรงเรียน
 - ๒.๑ ความสำคัญของโรงเรียน
 - ๒.๒ บุคคลในโรงเรียน
 - ๒.๓ หน้าที่ของบุคคลและผู้ให้บริการต่าง ๆ ในโรงเรียน
 - ๒.๔ ปฏิบัติตนตามหน้าที่และระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
 - ๒.๕ การปฏิบัติตนต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น
 - ๒.๖ ความปลอดภัยในโรงเรียนและในระหว่างเดินทางไปและกลับจากโรงเรียน
๓. ชาติไทยของเรา
 - ๓.๑ ความหมายของชาติ

๓.๒ เอกราช และสัญลักษณ์ของชาติไทย

- ธงชาติ
- เพลงชาติ
- การแสดงความเคารพธงชาติและเพลงชาติ

๓.๒ ลักษณะของคนไทย

- สัญชาติ
- ขนบธรรมเนียมประเพณี

๔. บุคคลสำคัญของประเทศไทยในปัจจุบัน

๔.๑ พระมหากษัตริย์ของประเทศไทย

๔.๑.๑ พระมหากษัตริย์องค์ปัจจุบันและพระบรมวงศานุวงศ์

- พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของประเทศ
- พระมหากษัตริย์ในฐานะมิ่งขวัญและศูนย์รวมของชาติ
- พระราชวงศ์จักรี และพระบรมวงศานุวงศ์

๔.๑.๒ สัญลักษณ์ประจำองค์พระมหากษัตริย์ ได้แก่

- ธงมหाराช
- พระบรมฉายาลักษณ์
- เพลงสรรเสริญพระบารมี
- พระปรมาภิไธยย่อประจำพระองค์

๔.๑.๓ พระราชกรณียกิจที่ควรทราบ

- การส่งเสริมการศึกษา
- การส่งเสริมการอาชีพ
- การช่วยเหลือคนยากจน คนพิการ คนปัญญาอ่อน และคนเจ็บไข้ บ่วย
- การเยี่ยมเยียนทหาร ตำรวจ และประชาชน
- การช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัยต่าง ๆ
- การอุปถัมภ์ศาสนา

- ๔.๑.๔ ข้อปฏิบัติตนในการแสดงความจงรักภักดีแก่พระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ตามโอกาส เช่น
- เมื่อเสด็จพระราชดำเนินผ่านหรือเมื่อเข้าเฝ้า
 - เมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมี
 - เมื่อเห็นพระบรมฉายาลักษณ์และพระบรมราชานุสรณ์
 - เมื่อเดินผ่านหน้าที่ประทับ
 - เมื่อเห็นสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของพระองค์ และพระบรมวงศานุวงศ์

๔.๒ บุคคลสำคัญอื่น ๆ

๕. การคมนาคม การขนส่งและการติดต่อสื่อสาร ระหว่างท้องถิ่นที่ใกล้เคียง
๖. ผลผลิตที่เกิดในท้องถิ่นของตนตามลักษณะต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์ เช่น ผลผลิตจากป่า เขา ไร่ นา หนอง บึง ลำน้ำ ทะเล เป็นต้น
๗. แผนผังอย่างง่าย ๆ เช่น แผนผังของห้องเรียน บริเวณโรงเรียน และหมู่บ้าน
๘. ศาสนาที่คนไทยนับถือ

๘.๑ ศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ

- ศาสนาพุทธ
- ศาสนาอิสลาม
- ศาสนาคริสต์

๘.๒ สัญลักษณ์ของศาสนา พระภิกษุ หรือนักบวช ธงประจำศาสนา สถานที่ประกอบศาสนา และ วัตถุที่ใช้ประกอบพิธีทางศาสนา คนไทย ต้องไม่ทำลายสัญลักษณ์และองค์ประกอบทางศาสนา

๘.๓ ศาสนาประจำชาติ ไทยมีศาสนาประจำชาติคือ ศาสนาพุทธ มีองค์ประกอบ คือ พระรัตนตรัย ได้แก่

- พระพุทธ

๖

— พระธรรม

— พระสงฆ์

๘.๔ วันสำคัญทางพุทธศาสนา

— วันธรรมสวนะ

— วันมาฆบูชา

— วันวิสาขบูชา

— วันอาสาฬหบูชา

— วันเข้าพรรษา

— วันออกพรรษา

๘.๕ การปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามหลักธรรมและประเพณีของวันสำคัญทางศาสนา

๘. วันหยุดเทศกาล และวันสำคัญต่าง ๆ ควรจะให้เด็กได้มีส่วนร่วมในงานต่าง ๆ ตามประเพณี วัฒนธรรม

๑๐. ข่าวดูและเหตุการณ์ ให้เด็กทราบข่าวและเหตุการณ์สำคัญในจังหวัดของตน

หมายเหตุ

ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาพุทธ อาจสอนหัวข้อธรรมะในศาสนาอื่นประกอบด้วยได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีประมวลการสอนซึ่งผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการของภาคการศึกษานั้น ๆ เป็นผู้อนุมัติ

หลักสูตรสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

เวลาเรียนสัปดาห์ละ ๕ ชั่วโมง

รายการสอน

๑. สภาพดินฟ้าอากาศ ซึ่งทำให้คนในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย มีอาชีพและความเป็นอยู่แตกต่างกัน
๒. การคมนาคม การขนส่งและการติดต่อสื่อสารภายในประเทศ
๓. ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้และการสงวนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น
๔. ลักษณะของภูเขา ที่ราบ แม่น้ำ ทะเล ฟังทะเล เกาะ แลคม อ่าว
๕. การอ่านแผนที่สังเขปของท้องถิ่น และแผนที่ประเทศไทย
๖. บุคคลสำคัญของชาติไทย
 - ๖.๑ พระมหากษัตริย์ไทย
 - ๖.๑.๑ ฐานะของพระมหากษัตริย์
 - ฐานะของพระมหากษัตริย์ในทางกฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม
 - พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของประเทศ และในฐานะ มิ่งขวัญและศูนย์รวมของชาติ
 - ๖.๑.๒ พระมหากษัตริย์กับการปกครอง
 - การรักษาเอกราชและปกป้องความเป็นไทย
 - การบำเพ็ญประโยชน์และความเจริญรุ่งเรือง
 - ๖.๑.๓ ประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์บางพระองค์
 - พ่อขุนรามคำแหงมหาราช

- สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
- สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวปิยมหาราช

๖.๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

๖.๒.๑ พระราชกรณียกิจ

- บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ราษฎร
- บำเพ็ญพระราชกรณียกิจเป็นจตุรรวมเชื่อมโยงความสามัคคีของคนในชาติ
- ส่งเสริมคนไทยให้รักใคร่กัน และช่วยเหลือกันฉันพี่น้อง
- ส่งเสริมเอกลักษณ์ของไทยและเกียรติคุณของชาติไทย

๖.๒.๒ พระราชกรณียกิจที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการริเริ่มสิ่งต่อไปนี้

- การส่งเสริมอาชีพคนไทย
- การสหกรณ์
- การปฏิรูปที่ดิน
- การช่วยเหลือคนจน คนพิการ คนปัญญาอ่อน และคนเจ็บป่วย
- การส่งเสริมการศึกษา
- การบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม

๖.๓ หน้าที่ของคนไทยที่ต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่

๖.๓.๑ การแสดงความจงรักภักดี

๖.๓.๒ การปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทในโอกาสต่างๆ

ถ้าท้องถิ่นใดเห็นว่ามีบุคคลสำคัญที่ต้องการสอนนอกเหนือไปจากนี้ก็อาจทำได้

๗. การปกครองท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

๘. ชุมชนชุมชน

๘.๑ ประวัติของชุมชนชุมชน

- ๘.๒ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นำในชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด
- ๘.๓ หน้าที่และความรับผิดชอบของพลเมืองดีในชุมชน
- ๘.๔ การทำประโยชน์แก่ชุมชน และการธำรงรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ดีของชุมชน
- ๘.๕ แหล่งบริการและผู้ให้บริการในชุมชน
- ๘.๖ อาชีพของบุคคลในชุมชน
- ๘.๗ ปัญหาประชากร
- ๘.๗.๑ ด้านสุขภาพอนามัย
- ๘.๗.๒ ด้านการศึกษา
- ๘.๗.๓ ด้านผลผลิต
- ๘.๗.๔ ด้านที่อยู่อาศัย
- ๘.๗.๕ ด้านการให้บริการต่าง ๆ
- ๘.๗.๖ ด้านการป้องกันอาชญากรรมและยาเสพติด ตลอดจนเหล้าและ บุหรี่
- ๘.๘ สภาพความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชน
- ๘.๘.๑ ประกอบอาชีพสุจริตมีรายได้
- ๘.๘.๒ การเสียภาษีเพื่อให้รัฐใช้พัฒนาประเทศ
- ๘.๘.๓ การปรับปรุงที่อยู่อาศัย
๙. ความมั่นคงของประเทศ
- ๙.๑ องค์ประกอบที่จะทำให้เกิดความมั่นคงของประเทศ
- ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุข

- เศรษฐกิจ
- การศึกษาและวัฒนธรรม

๙.๒ ภัยต่อความมั่นคงของประเทศ

- ภัยจากคอมมิวนิสต์
- ภัยจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง
- ภัยจากความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่
- ภัยจากการโฆษณาชวนเชื่อและข่าวลือ
- ภัยจากยาเสพติดให้โทษ

๙.๓ แนวทางป้องกันและแก้ไขภัยต่อความมั่นคงของประเทศ

- ความสามัคคีรักภักดี
- ความซื่อสัตย์
- ความขยันอดทน
- การประหยัด
- การคิดถึงหลักการและใช้เหตุผลก่อนตัดสินใจกระทำการใด ๆ โดยไม่หลงเชื่อการโฆษณาชวนเชื่อและข่าวลือ

๑๐. ชนต่างชาติในประเทศมีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมของเราอย่างไร

๑๑. ขนบธรรมเนียมประเพณี ศีลธรรมและวัฒนธรรมของไทย การตกแต่งที่อยู่อาศัย โรงเรียนและชุมชนให้น่าสวยงาม

๑๑.๑ การปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีในโอกาสต่อไปนี้

- ๑๑.๑.๑ การใช้ภาษากับพระภิกษุ
- ๑๑.๑.๒ การใช้ราชาศัพท์ง่าย ๆ
- ๑๑.๑.๓ การทำบุญตักบาตร
- ๑๑.๑.๔ การฟังเทศน์
- ๑๑.๑.๕ การทำบุญบ้าน

๑๑.๑.๖ งานบวช

๑๑.๑.๗ งานแต่งงาน

๑๑.๑.๘ งานศพ

๑๑.๒ การทะนุบำรุงศาสนา

๑๒. วันหยุดตามเทศกาลและวันสำคัญ นอกจากจัดให้เด็กมีส่วนร่วมในงานต่างๆ ตามประเพณี วัฒนธรรม และศาสนาแล้ว ให้เด็กรู้จักต้นเหตุและความสำคัญของวันหยุด หรือวันสำคัญนั้นๆ ด้วย
๑๓. ข้าวและเหตุการณ์ ให้เด็กทราบข้าว และเหตุการณ์สำคัญในประเทศ

หมายเหตุ ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาพุทธ อาจสอนหัวข้อธรรมะในศาสนานั้นประกอบไปด้วยได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีประมวลการสอนซึ่งผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการของภาคการศึกษานั้นๆ เป็นผู้อนุมัติ

หลักสูตรสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

เวลาเรียนสัปดาห์ละ ๕ ชั่วโมง

รายการสอน

๑. ภูมิศาสตร์ประเทศไทยโดยทั่วไป อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่มีต่ออาชีพและการตั้งถิ่นฐานของพลเมือง ทรัพยากรธรรมชาติมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจ การใช้และการสงวนทรัพยากร
๒. การอ่านและเขียนแผนที่ของท้องถิ่น และแผนที่ประเทศไทย
๓. ลักษณะของโลก ลักษณะของพื้นโลก ทวีป มหาสมุทร
๔. ประวัติศาสตร์ของชาติไทยและวัฒนธรรมไทยโดยย่อ ให้เน้นถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนไทยสมัยต่าง ๆ สืบมาจนถึงสมัยปัจจุบันอย่างกว้างๆ เพื่อให้เด็กมีความภาคภูมิใจในผลงานของบรรพบุรุษจนเกิดความคิดที่จะรักษาและเสริมสร้างผลงานนั้น
 - ๔.๑ ชาติไทย
 - ๔.๑.๑ ประวัติการก่อตั้งประเทศไทยของพระมหากษัตริย์ไทยและวีรชน
 - ๔.๑.๒ ความเป็นปึกแผ่นและเอกราชของชาติ
 - ๔.๑.๓ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 - ๔.๑.๔ พระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของประเทศ และในฐานะศูนย์รวมของชาติ
 - ๔.๒ ประวัติและความสำคัญของอนุสาวรีย์ โบราณสถาน ศาสนสถาน
 - ๔.๒.๑ ประวัติและความสำคัญของอนุสาวรีย์ โบราณสถาน ศาสนสถานในจังหวัดหรือภาคของตน

๔.๒.๒ ประวัติและความสำคัญของอนุสาวรีย์ โบราณสถาน ศาสนสถาน ที่สำคัญของชาติที่ควรทราบ

- วัดมหาธาตุไชยั
- วัดพระธาตุพนม
- วัดมหาธาตุนครศรีธรรมราช
- พระราชวังโบราณอยุธยา
- พระเจดีย์ศรีสุริโยทัย
- อนุสาวรีย์ชาวบ้านบางระจัน
- พระราชอนุสาวรีย์พระนเรศวรมหาราช
- พระราชอนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี
- พระปฐมบรมราชานุสรณ์
- พระบรมมหาราชวัง
- พระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๔.๓ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่คนไทยควรรักษา

- ความสุภาพอ่อนน้อม
- การมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่นตามกาลเทศะ
- การเคารพคนที่ควรเคารพ บุคคลที่ควรบูชา และแสดงออกซึ่งความเคารพแบบไทย
- ความกตัญญูกตเวที
- การแต่งกายแบบไทยในโอกาสอันควร

๔.๔ หน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลประเภทต่าง ๆ

- ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการพลเรือน และราษฎรอาสาเหล่าต่าง ๆ
- ลูกเสือชาวบ้าน
- ลูกเสือ เนตรนารีและอนุภาชาติ

๔.๕ การป้องกันและช่วยชาติตามสภาพและฐานะของตน

- การบำเพ็ญประโยชน์
- การรักษาสาธารณสมบัติของส่วนรวม
- การรักษาความสะอาดบ้านเมือง
- การศึกษา
- การเสียภาษีอากร

๔.๖ คุณสมบัติของพลเมืองของประเทศไทยที่ต้องปลูกฝัง

- การมีระเบียบวินัยในตนเอง
- ความรับผิดชอบในการงานที่ได้รับมอบหมาย
- ความเชื่อมั่นในตนเอง
- การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
- การใช้วิจารณญาณในการทำงาน
- การรู้หลักในการทำงานร่วมกัน
- การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม
- การเคารพระเบียบแบบแผนทั้งโดยวัฒนธรรมไทย และกฎหมายของบ้านเมือง

๕. บุคคลสำคัญของชาติไทย

๕.๑ พระมหากษัตริย์ไทย

๕.๑.๑ พระมหากษัตริย์กับการปกครอง

- การเป็นศูนย์รวมของชาติ และการเป็นประมุขของประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- การรักษาเอกราชและปกป้องความเป็นไทย
- การบำเพ็ญประโยชน์ และความเจริญรุ่งเรือง

๕.๑.๒ ประวัติและพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์บางพระองค์

- พ่อขุนเม็งราย
- พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
- พระเจ้าอู่ทอง

- สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
- สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
- สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

๕.๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

๕.๒.๑ พระราชกรณียกิจ

- บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ราษฎร
- บำเพ็ญพระราชกรณียกิจเป็นจตุรรวมเชื่อมโยงความสามัคคีของคนในชาติ
- ส่งเสริมให้คนไทยรักใคร่กัน และช่วยเหลือกันฉันพี่น้อง
- ส่งเสริมเอกลักษณ์ของคนไทยและเกียรติคุณของชาติไทย

๕.๒.๒ พระราชกรณียกิจที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการริเริ่มสิ่งต่อไปนี้

- การส่งเสริมอาชีพคนไทย
- การสหกรณ์
- การปฏิรูปที่ดิน
- การช่วยเหลือคนจน
- การส่งเสริมการศึกษา
- การบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม

๕.๓ หน้าที่ของคนไทยที่ต้องปฏิบัติต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่

- การแสดงความจงรักภักดี
- การปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทในโอกาสต่าง ๆ

ถ้าท้องถิ่นใดมีบุคคลสำคัญที่ต้องการจะสอนนอกเหนือไปจากนี้ก็อาจทำได้

๖. การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๖.๑ ประวัติความเป็นมาของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของไทยซึ่งมีพระมหากษัตริย์พระราชทานพระราชอำนาจของพระองค์ให้ปวงชน

- ๖.๑.๑ ลักษณะการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- ประชาธิปไตยคืออะไร
 - หลักสำคัญในระบอบประชาธิปไตย
 - รัฐธรรมนูญ
 - สถาบันพระมหากษัตริย์
 - รัฐสภา
 - คณะรัฐมนตรี
 - ศาลยุติธรรม
 - การเลือกตั้ง
- ๖.๑.๒ พระมหากษัตริย์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ๖.๑.๓ หน้าที่และความรับผิดชอบของพลเมืองที่มีต่อรัฐ
- การเสียภาษีอากร
 - การรับราชการทหารและการอาสาสมัครรักษาดินแดน
 - การรักษาความมั่นคงของชาติ
 - การปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผนของบ้านเมือง
- ๖.๒ การบริหารราชการแผ่นดิน
- การบริหารราชการส่วนกลาง
 - การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
 - การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
- ๖.๓ ความมั่นคงของประเทศ
- ๖.๓.๑ องค์ประกอบที่จะทำให้เกิดความมั่นคงของประเทศ
- ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
 - ระบอบการปกครอง
 - เศรษฐกิจ
 - การศึกษา

๖.๓.๒ ภัยต่อความมั่นคงของประเทศ

- ภัยจากคอมมิวนิสต์
- ภัยจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง
- ภัยจากความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่
- ภัยจากการโฆษณาชวนเชื่อและข่าวลือ
- ภัยจากยาเสพติดให้โทษ

๖.๓.๓ แนวทางป้องกันและแก้ไขภัยต่อความมั่นคงของประเทศ

- ความสามัคคีรักหมู่คณะและความรักชาติ
- ความซื่อสัตย์
- ความขยันอดทน
- การประหยัด
- การคิดถึงหลักการและใช้เหตุผลก่อนตัดสินใจกระทำกรใด ๆ โดยไม่หลงเชื่อการโฆษณาชวนเชื่อและข่าวลือ

๗. ศีลธรรมและวัฒนธรรมของชาติไทยโดยย่อ ให้เด็กศึกษาถึงหลักธรรมในศาสนาที่นับถือ ให้รู้หน้าที่ที่ควรกระทำในวันหยุด และวันสำคัญในเทศกาลต่าง ๆ

๗.๑ ศาสนาของคนไทย

๗.๑.๑ ศาสนาในประเทศไทยที่คนไทยนับถือมีอยู่หลายศาสนา แต่ศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นิยมนับถือบางศาสนา คือ

- ศาสนาพุทธ พระศาสดาคือพระพุทธเจ้า
- ศาสนาอิสลาม พระศาสดาคือพระนบีมุฮัมมัด
- ศาสนาคริสต์ พระศาสดาคือพระเยซูคริสต์เจ้า
- ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู พระศาสดาคือพระนารายณ์
- ศาสนาซิกข์ พระศาสดาคือพระศรีคุรุนานักเทพ

๗.๑.๒ สัญลักษณ์ของศาสนา

- พระภิกษุ หรือนักบวช
- ธงประจำศาสนา
- ศาสนสถาน
- ศาสนวัตถุ

๗.๑.๓ ประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ

- พุทธประวัติโดยย่อ
- พุทธบริษัทสี่
- วันสำคัญทางศาสนาพุทธ
- การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

๗.๑.๔ พุทธโอวาทที่ควรฝึก

- ความเมตตากรุณา
- ศีลและธรรมที่สำคัญที่สุดของพุทธศาสนา
- ความสามัคคี
- ความขยันหมั่นเพียร
- ความอดทน
- ความซื่อสัตย์สุจริต
- ความกตัญญูกตเวที

๗.๑.๕ การปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณีในโอกาสต่อไปนี้

- การใช้ราชาศัพท์ที่จำเป็น
- การใช้ภาษากับพระภิกษุ
- การทำบุญตักบาตร
- การฟังเทศน์

- การทำบุญบ้าน
- งานบวช
- งานแต่งงาน
- งานศพ

๗.๑.๖ การทะนุบำรุงศาสนา

๗.๑.๗ การถือปฏิบัติในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือ

๘. ชุมชน

๘.๑ ประวัติของชุมชน

๘.๒ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นำในชุมชน

๘.๓ หน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลในชุมชน

๘.๔ การทำประโยชน์ให้ชุมชน

๘.๕ แหล่งบริการและผู้ให้บริการในชุมชน

๘.๖ อาชีพของบุคคลในชุมชน

๘.๗ ปัญหาประชากร

๘.๗.๑ ด้านสุขภาพอนามัย

๘.๗.๒ ด้านการศึกษา

๘.๗.๓ ด้านผลผลิต

๘.๗.๔ ด้านที่อยู่อาศัย

๘.๗.๕ ด้านการให้บริการต่างๆ

๘.๗.๖ ด้านการป้องกันอาชญากรรมและยาเสพติดให้โทษ

๘.๘ สภาพความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชน

— ประกอบอาชีพสุจริต

— การออมทรัพย์

— การปรับปรุงที่อยู่อาศัย

๘. ภูมิศาสตร์ของประเทศลาว เขมร เวียดนาม พม่า มาเลเซีย และการติดต่อระหว่างไทยกับประเทศเหล่านี้โดยสังเขป
๑๐. ข่าวกายในประเทศและข่าวต่างประเทศ ให้เด็กเข้าใจว่าเหตุการณ์หรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อาจมีผลกระทบกระเทือนถึงตนและชุมชน

หมายเหตุ ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาพุทธ อาจสอนหัวข้อธรรมะในศาสนานั้นประกอบด้วยได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีประมวลการสอน ซึ่งผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการของภาคการศึกษานั้น ๆ เป็นผู้อนุมัติ

หลักสูตรสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
เวลาเรียนสัปดาห์ละ ๔ ชั่วโมง

รายการสอน

ภูมิศาสตร์ – ประวัติศาสตร์

๑. โลกสัณฐานและขนาด ข้อพิสูจน์ว่าโลกกลม
๒. ดวงอาทิตย์สัณฐานและขนาดเปรียบเทียบกับโลก ระยะห่างจากโลก
๓. ดวงจันทร์สัณฐาน และขนาดเปรียบเทียบกับโลก และดวงอาทิตย์ ระยะห่างจากโลก
๔. ภูมิศาสตร์ประเทศไทยโดยสังเขป ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร การทำมาหากิน การคมนาคม
๕. แผนที่ การอ่านและเขียนแผนที่ประเทศไทย แสดงเส้นกั้นอาณาเขตแม่น้ำ ภูเขา เมืองหลวง ให้รู้จักใช้ลูกโลกประกอบการเรียนภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์
๖. ภูมิศาสตร์ประเทศจีน ลาว เวียดนาม เขมร พม่า ให้รู้จักที่ตั้ง เมืองหลวง การทำมาหากิน สินค้า การคมนาคมติดต่อกับประเทศไทย ลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกับประเทศไทยโดยสังเขป
๗. ประวัติศาสตร์ชนชาติไทยโดยสังเขป
ถิ่นเดิมของชนชาติไทยในแถบใต้ของประเทศจีน อาณาจักรอ้ายลาว และอาณาจักรน่านเจ้าโดยสังเขป เหตุที่ต้องอพยพ การอพยพไปเป็นไทยสาขาใหญ่ ๆ
ชนชาติเดิมในสุวรรณภูมิ ละว้า มอญ ขอม อำนาจของขอมในดินแดนนี้
๘. ประวัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัย
การตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี
เหตุการณ์สำคัญในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหง
การรวมอำนาจการปกครองกรุงสุโขทัยกับกรุงศรีอยุธยา

๘. ประวัติบุคคลสำคัญ

๘.๑ บุคคลสำคัญ

- พ่อขุนศรีอินทราทิตย์
- พ่อขุนรามคำแหง
- พันท้ายนรสิงห์
- พระยาพิชัยดาบหัก
- พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
- ท้าวสุรนารี

๘.๒ พระมหากษัตริย์ไทยองค์ปัจจุบัน

๘.๒.๑ พระราชประวัติ

๘.๒.๒ พระราชกรณียกิจของพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่

๘.๒.๓ องค์รัชทายาท

๙. สถานที่และวัตถุสำคัญของชาติ

๙.๑ ให้รู้จักสถานที่และวัตถุสำคัญในจังหวัดหรือภาคของตน

๙.๒ ให้รู้จักสถานที่และวัตถุสำคัญของชาติที่ควรรู้

- ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง
- พระแท่นมนังคศิลา
- พระปฐมเจดีย์
- พระบรมมหาราชวัง
- สถานเสาวภา

๑๐. ข้าวและเหตุการณ์ ให้ทราบข่าวภายในประเทศและข่าวต่างประเทศที่สำคัญ

หน้าที่พลเมือง

๑. การปฏิบัติตนในทางที่ชอบต่อโรงเรียน
๒. การประกอบอาชีพ การส่งเสริมอาชีพของคนไทย
๓. การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

๔. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

- สุขาภิบาล
- เทศบาล
- องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- การปกครองพิเศษรูปอื่น ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร (กทม.)

๕. จุดประสงค์และความจำเป็นของรัฐที่ต้องเก็บภาษีอากร

๖. ความมั่นคงของประเทศ

๖.๑ ภัยจากคอมมิวนิสต์

๖.๑.๑ วิธีการบ่อนทำลาย

- การโฆษณาชวนเชื่อ
- การปลุกระดมมวลชน
- การข่มขู่โดยใช้กำลังข่มขู่ทำร้าย

๖.๑.๒ การป้องกันการบ่อนทำลายของฝ่ายคอมมิวนิสต์

- ให้ความร่วมมือกับรัฐบาล
- การประกอบสัมมาอาชีพที่สุจริต
- มีความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๖.๒ ภัยจากความยากไร้ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

๖.๒.๑ สาเหตุความยากไร้ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

เกิดจากภัยธรรมชาติ

- ดินฟ้าอากาศผิดปกติ
- การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติจากสาเหตุต่าง ๆ

เกิดจากตัวบุคคล

- การมีขนาดครอบครัวที่ไม่สมมูลย์กับรายได้
- การเลือกงาน
- ความฟุ่มเฟือย
- ความเกียจคร้าน
- การเอารัดเอาเปรียบ

๖.๒.๒ ความยากไร้ของประชาชนก่อให้เกิดปัญหา

- ต่อบุคคล
- ต่เศรษฐกิจ
- ต่สังคม
- ต่ความมั่นคงของชาติ

๖.๒.๓ แนวทางแก้ไขความยากไร้ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

- ด้านประชาชน
- ด้านรัฐบาล

๖.๓ ภัยจากยาเสพติดให้โทษ

๖.๓.๑ ความหมายของยาเสพติดให้โทษ

๖.๓.๒ สาเหตุที่ทำให้ติดยาเสพติดให้โทษ

- ความไม่รู้
- อยากทดลอง
- ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
- การถูกเพื่อนชักจูงให้ทำผิด
- การถูกบังคับ

๖.๓.๓ ผลร้ายของยาเสพติดให้โทษ

- ต่อบุคคล
- ต่เศรษฐกิจ
- ต่สังคม
- ต่ความมั่นคงของชาติ

๖.๓.๔ การป้องกันการเสพติด

- ด้านรัฐบาล
- ด้านประชาชน

ศีลธรรม

๑. ศาสนาในประเทศไทยที่คนไทยนับถือ ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู และศาสนาซิกข์
๒. หลักธรรมและความมุ่งหมายที่เหมือนกันของแต่ละศาสนา
๓. พุทธศาสนา
 - ๓.๑ องค์ประกอบพุทธศาสนา
 - พระรัตนตรัย
 - พุทธบริษัทสี่
 - วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันธรรมสวนะ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
 - ๓.๒ สัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนา
 - พระภิกษุ สามเณร
 - ธงประจำศาสนา
 - ศาสนสถาน
 - ศาสนวัตถุ
 - ๓.๓ ศาสนพิธี
 - พิธีประกาศตนเป็นพุทธมามกะ
 - การทอดกฐิน
 - การทำบุญ
 - ๓.๔ หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า
 - ให้ทำความดี
 - ละเว้นการทำความชั่ว
 - ทำจิตใจให้บริสุทธิ์
 - ๓.๕ หลักธรรมในพุทธศาสนา
 - เบญจศีล เบญจธรรม
 - อธิปไตย ๔

๓.๖ หลักธรรมคำสอนของพระศาสดาที่ควรปฏิบัติ

- ความกลัวและละอายต่อบาป
- การหลีกเลี่ยงความชั่ว
- ความไม่เห็นแก่ตัว

๓.๗ ศาสนสุภาสิต

- ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
- การไม่เบียดเบียนเป็นสุขในโลก
- การมีหนี้เป็นทุกข์ในโลก
- คนขยันย่อมหาทรัพย์ได้

๓.๘ การป้องกันการทำลายสถาบันศาสนา

- ทะนุบำรุงส่งเสริมพระศาสนา
- รักษาองค์ประกอบและสัญลักษณ์ของศาสนา
- ศึกษาศาสนาให้รู้อย่างถูกต้อง เพื่อปฏิบัติและถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ตามกำลังความสามารถแห่งตน
- ปฏิบัติศาสนกิจให้ถูกต้องในวันสำคัญของศาสนา

๔. ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

หมายเหตุ ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาพุทธ อาจสอนหัวข้อธรรมในศาสนานั้นประกอบด้วยได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีประมวลการสอน ซึ่งผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการของภาคการศึกษานั้น ๆ เป็นผู้อนุมัติ

หลักสูตรสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
เวลาเรียนสัปดาห์ละ ๕ ชั่วโมง

รายการสอน

ภูมิศาสตร์ – ประวัติศาสตร์

๑. โลกและดวงจันทร์ การหมุนของโลกและดวงจันทร์ กลางวัน กลางคืน ขางขึ้นข้างแรม นาฬิกาโลก
๒. ใต้น้ำ เมฆ หมอก น้ำค้าง ฝน ลูกเห็บ หิมะ
๓. ภูมิศาสตร์ประเทศไทย อาณาเขต ขนาด รูปร่าง ฝั่งทะเล แหลม เกาะ อ่าว ภูเขา แม่น้ำ บึง ทะเลสาบ ทรัพยากร การสงวน ทรัพยากร ผลผลิต
๔. แผนที่ การอ่านและเขียนแผนที่ประเทศไทย แสดงเมืองที่สำคัญ ทางรถไฟ ทางหลวงสายที่สำคัญ
๕. การใช้ลูกโลก ให้รู้จักเส้นรุ้ง เส้นแวง และให้รู้ที่ตั้งของประเทศ ใกล้เคียงที่เรียนในชนน
๖. ภูมิศาสตร์ประเทศสหพันธ์มาเลเซีย ศรีลังกา อินเดีย และปากีสถาน ให้รู้จักที่ตั้ง เมืองหลวง การทำมาหากิน สินค้า การคมนาคม ติดต่อกับประเทศไทย
๗. ประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา
การตั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี
การรวมอำนาจการปกครองกรุงสุโขทัยกับกรุงศรีอยุธยา
ความสัมพันธ์กับประเทศกัมพูชา ลาว พม่า จีน ญี่ปุ่น โปรตุเกส อังกฤษ ฝรั่งเศส ฮอลันดา
การปรับปรุงบ้านเมืองในด้านการปกครอง

การเสียกรุงครั้งที่สาม การกู้สรภาพ
เหตุการณ์สำคัญในรัชสมัยพระนารายณ์มหาราช
เหตุการณ์สำคัญในรัชสมัยพระนารายณ์มหาราชจนถึงการเสียกรุงครั้งที่สอง

๘. ประวัติบุคคลสำคัญ

๘.๑ บุคคลสำคัญ

- พระเจ้าอยู่ทอง
- พระศรีสุริโยทัย
- สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
- สมเด็จพระนารายณ์มหาราช
- พระยาโกษาธิบดี (ปาน)
- ศรีปราชญ์
- ขาวบ้านบางระจัน

๘.๒ พระมหากษัตริย์ไทยองค์ปัจจุบัน

- ๘.๒.๑ พระราชประวัติ
- ๘.๒.๒ พระราชกรณียกิจของพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่
- ๘.๒.๓ องค์รัชทายาท

๙. สถานที่และวัตถุสำคัญของชาติ

๙.๑ ให้รู้จักสถานที่และวัตถุสำคัญในจังหวัดหรือภาคของตน

๙.๒ ให้รู้จักสถานที่และวัตถุสำคัญของชาติที่ควรรู้

- วัดพนัญเชิง
- พระมณฑปพิตร
- พระนอนจักรสีห์
- พระพุทธบาท
- พระพุทธสิหิงค์

- พระพุทธโสธร
- หอสมุดแห่งชาติ
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

๑๐. ข้าวและเหตุการณ์ ให้ทราบข้าวภายในประเทศและข้าวต่างประเทศที่สำคัญ

หน้าที่พลเมือง

๑. เอกลักษณ์ของชาติไทยที่ควรทราบ

๑.๑ ภาษาไทย

- อักษรไทย
- วรรณคดีไทย

๑.๒ ศิลปะประจำชาติ

- โบราณสถาน
- ศิลปโบราณวัตถุ
- จิตรกรรมและนาฏศิลป์
- ศิลปะการช่าง

๒. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

๒.๑ จังหวัด

๒.๒ อำเภอ

๓. สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ กฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญ

๔. พระมหากษัตริย์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

- ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย
- ทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดหรือกล่าวหาฟ้องร้องใดๆ มิได้
- ทรงเลือกและแต่งตั้งคณะองคมนตรี
- ทรงใช้อำนาจอธิปไตยโดยบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
- ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี

๕. ความมั่นคงของประเทศ

๕.๑ ภัยจากคอมมิวนิสต์

๕.๑.๑ วิธีการบ่อนทำลาย

- การโฆษณาชวนเชื่อ
- การปลุกระดมมวลชน
- การข่มขู่โดยใช้กำลังข่มขู่ทำร้าย

๕.๑.๒ การป้องกันการบ่อนทำลายของฝ่ายคอมมิวนิสต์

- ให้ความร่วมมือกับรัฐบาล
- การประกอบสัมมาอาชีพที่สุจริต
- มีความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๕.๒ ภัยจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง

๕.๒.๑ การฉ้อราษฎร์บังหลวง

- ความหมาย
- สาเหตุที่ทำให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง

๕.๒.๒ การฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นภัย

- ต่อบุคคล
- ต่อเศรษฐกิจ
- ต่อสังคม
- ต่อความมั่นคงของชาติ

๕.๒.๓ แนวทางป้องกันและแก้ไขการฉ้อราษฎร์บังหลวง

- การรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง
- การปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอนของทางราชการ
- การไม่ยกย่องบุคคลที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง
- การร่วมมือกับทางราชการในการช่วยกันกำจัดบุคคลที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง

๕.๓ ภัยจากความยากไร้ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

๕.๓.๑ สาเหตุความยากไร้ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ
เกิดจากภัยธรรมชาติ

- ดินฟ้าอากาศผิดปกติ
 - การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติจากสาเหตุต่างๆ
- เกิดจากตัวบุคคล
- การมีขนาดของครอบครัวที่ไม่สมดุลย์กับรายได้
 - การเลือกงาน
 - ความฟุ่มเฟือย
 - ความเกียจคร้าน
 - การเอา راحتเอาเปรียบ

๕.๓.๒ ความยากไร้ของประชาชนก่อให้เกิดปัญหา

- ต่อบุคคล
- ต่อเศรษฐกิจ
- ต่อสังคม
- ต่อความมั่นคงของชาติ

๕.๓.๓ แนวทางแก้ปัญหาความยากไร้ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

- ด้านประชาชน
- ด้านรัฐบาล

๕.๔ ภัยจากยาเสพติดให้โทษ

๕.๔.๑ ความหมายของยาเสพติดให้โทษ

๕.๔.๒ สาเหตุที่ทำให้ติดยาเสพติดให้โทษ

- ความไม่รู้
- อยากทดลอง
- ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
- การถูกเพื่อนชักจูงให้ทำผิด
- การถูกบังคับ

๕.๔.๓ ผลร้ายของยาเสพติดให้โทษ

- ต่อบุคคล
- ต่อสังคม
- ต่อเศรษฐกิจ
- ต่อความมั่นคงของชาติ

๕.๔.๔ การป้องกันการเสพติด

- ด้านรัฐบาล
- ด้านประชาชน

ศีลธรรม

๑. ศาสนาในประเทศไทยที่คนไทยนับถือ ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ศาสนาซิกข์
๒. หลักธรรมและความมุ่งหมายที่เหมือนกันของแต่ละศาสนา
๓. พุทธศาสนา
 - ๓.๑ องค์ประกอบพุทธศาสนา ได้แก่
 - พระรัตนตรัย
 - พุทธบริษัทสี่
 - วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันธรรมสวนะ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
 - ๓.๒ สัญลักษณ์ทางศาสนา ได้แก่
 - พระภิกษุ สามเณร
 - ธงประจำศาสนา
 - ศาสนสถาน
 - ศาสนวัตถุ
 - ๓.๓ ศาสนพิธี
 - การทอดผ้าป่า
 - การทำบุญ
 - การบวช
 - ๓.๔ หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า

- ให้ทำความดี
- ละเว้นการทำความชั่ว
- ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

๓.๕ หลักธรรมในพุทธศาสนา

- อปายมุข ๖
- ทิศา ๖

๓.๖ หลักธรรมคำสอนของพระศาสดาที่ควรปฏิบัติ

- การตรงต่อหน้าที่ และตรงต่อเวลา
- รู้จักใช้เหตุผลเป็นเครื่องแก้ปัญหา
- ประโยชน์ปัจจุบัน ๔ อย่าง ได้แก่
 - ขยันหมั่นเพียร
 - การรักษาทรัพย์สมบัติ
 - คบคนดี ไม่คบคนชั่ว
 - เลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่รายได้

๓.๗ ศาสนสุภาสิต

- ธรรมนั้นแหละรักษาผู้ประพฤติธรรม
- คบคนเช่นใดก็เป็นเช่นนั้น
- คนขยันย่อมหาทรัพย์ได้

๓.๘ การป้องกันการทำลายสถาบันศาสนา

- ทะนุบำรุงส่งเสริมพระศาสนา
- รักษาองค์ประกอบและสัญลักษณ์ของศาสนา
- ศึกษาศาสนาให้รู้อย่างถูกต้อง เพื่อปฏิบัติและถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ตามกำลังความสามารถแห่งตน
- ปฏิบัติศาสนกิจให้ถูกต้องในวันสำคัญของศาสนา

๔. ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

หมายเหตุ

ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาพุทธ อาจสอนหัวข้อธรรมในศาสนานั้นประกอบด้วยได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีประมวลการสอน ซึ่งผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการของภาคการศึกษานั้น ๆ เป็นผู้อนุมัติ

หลักสูตรสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗

เวลาเรียนสัปดาห์ละ ๕ ชั่วโมง

รายการสอน

ภูมิศาสตร์ - ประวัติศาสตร์

๑. ฤดูและภูมิอากาศ เหตุที่เกิดฤดู ฤดูสำคัญ ภูมิอากาศของโลกแบ่งเป็น เขตหนาว อบอุ่นและร้อน ภูมิประเทศทำให้ภูมิอากาศแตกต่างกัน
๒. ลม เหตุที่เกิดลม ลมบก ลมทะเล ลมมรสุม เหตุที่เกิด ลมมรสุมในประเทศไทย ลมไต้ฝุ่น เหตุและบริเวณที่เกิด ลักษณะและผล
๓. ภูมิศาสตร์ประเทศไทย การเกษตร การป่าไม้ การชลประทาน การประมง การทำเหมืองแร่ การอุตสาหกรรม การค้า สินค้าเข้า สินค้าออก การคมนาคม การขนส่ง การสื่อสาร เมืองสำคัญ พลเมือง ความหนาแน่น สัญชาติ ศาสนา
๔. แผนที่ การอ่านและการเขียนแผนที่ประเทศไทยให้ละเอียดขึ้น โดยเพิ่มสายการบินเร็ว สายการบินอากาศภายในประเทศ อ่านแผนที่ทวีปเอเชีย
๕. ภูมิศาสตร์ประเทศญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ให้อู๋ตัง เมืองหลวง การทำมาหากิน สินค้า การคมนาคมติดต่อกับประเทศไทย ลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกับประเทศไทยโดยสังเขป
๖. ประวัติศาสตร์สมัยกรุงธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ การกู้เอกราช การตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ ความสัมพันธ์กับประเทศลาว พม่า เขมร เวียดนาม ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ความสัมพันธ์กับประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา ในรัชสมัย

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ และเหตุการณ์สำคัญในรัชกาลนี้ เหตุการณ์สำคัญในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เหตุการณ์สำคัญในประเทศและการติดต่อกับต่างประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ

๗. พระมหากษัตริย์ของไทยและบุคคลสำคัญ

๗.๑ ประวัติบุคคลสำคัญ

- พระเจ้ากรุงธนบุรี
- พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
- ท้าวเทพสตรี
- ท้าวศรีสุนทร
- เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
- สุนทรภู่
- พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- พระมหากษัตริย์ของไทยองค์ปัจจุบัน
 - พระราชประวัติ
 - พระราชกรณียกิจของพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่
 - องค์รัชทายาท

๗.๒ พระมหากษัตริย์ของไทยในระบอบประชาธิปไตย

๗.๒.๑ ฐานะของพระมหากษัตริย์ในทางกฎหมาย การใช้อำนาจอธิปไตย

- อำนาจนิตินบัญญัติ ทรงใช้ทางสภาการปกครองแผ่นดิน
- อำนาจบริหาร ทรงใช้ทางคณะรัฐมนตรี
- อำนาจตุลาการ ทรงใช้ทางศาล

๗.๒.๒ ฐานะของพระมหากษัตริย์ในทางนิติราชประเพณี และราชธรรม

- ทศพิธราชธรรม
- ธรรมอื่น ๆ

๗.๒.๓ ฐานะของพระมหากษัตริย์ท่ามกลางพลนิกร

- ความผูกพันที่พระมหากษัตริย์ทรงมีต่อประชาชน
- ความผูกพันที่ประชาชนมีต่อพระมหากษัตริย์

๗.๒.๔ ฐานะของพระมหากษัตริย์ท่ามกลางสังคมแห่งรัฐ

- การดำเนินการในด้านต่างประเทศ

๗.๓ สัญลักษณ์เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ที่ควรรู้

- เพลงสรรเสริญพระบารมี
- ธงมหाराช
- เครื่องหมายราชวงศ์จักรี
- พระปรมาภิไธยย่อ

๗.๔ วันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์

๗.๕ หน้าทีของคนไทยที่มีต่อสถาบันกษัตริย์

- แสดงความจงรักภักดี
- ปฏิบัติตามพระบรมราโชวาท

๘. สถานที่และวัตถุสำคัญของชาติ

๘.๑ ให้รู้จักสถานที่และวัตถุสำคัญในจังหวัดหรือภาคของตน

๘.๒ ให้รู้จักสถานที่และวัตถุสำคัญของชาติที่ควรรู้จัก

- พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร
- วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
- วัดพระเชตุพน
- พระปรางค์วัดอรุณ
- วัดเบญจมบพิตร

- วัดสุทัศน์
- พระราชวังบางปะอิน
- ดอยสุเทพ
- พระที่นั่งอนันตสมาคม
- พระสุโขทัยไตรมิตร

๘. ข้าวและเหตุการณ์ ให้ทราบข่าวภายในประเทศและข่าวต่างประเทศที่สำคัญ

หน้าที่พลเมือง

๑. การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
๑. การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 - ๑.๑ ความหมายของประชาธิปไตย
 - ๑.๒ หลักสำคัญในระบอบประชาธิปไตย
 - ๑.๒.๑ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค
 - ๑.๒.๒ อำนาจอธิปไตย
 - นิติบัญญัติ
 - บริหาร
 - ตุลาการ
 - ๑.๒.๓ การปกครองโดยกฎหมาย
 - ๑.๓ ความเป็นมาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขโดยย่อ
 - ๑.๓.๑ การปกครองของไทยสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕
 - ๑.๓.๒ การปกครองของไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ จนถึง ปัจจุบัน
- ๑.๔ รัฐธรรมนูญ
 - ๑.๔.๑ ความหมาย
 - ๑.๔.๒ ความเป็นมา

๑.๔.๓ สารสำคัญ

- อำนาจอธิปไตย
- สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ กฎหมาย

๑.๕ พระมหากษัตริย์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตย บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญบางประการที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์

- ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย
- ทรงดำรงอยู่ในฐานะเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดหรือกล่าวหาฟ้องร้องใด ๆ มิได้
- ทรงเลือกและแต่งตั้งคณะองคมนตรี
- ทรงใช้อำนาจอธิปไตยโดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
- ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี

๑.๖ การบริหารราชการแผ่นดิน

๑.๖.๑ ความหมาย

- การบริหารราชการส่วนกลาง
- การบริหารราชการส่วนภูมิภาค
- การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

๑.๖.๒ การแบ่งส่วนราชการแผ่นดิน

การบริหารราชการส่วนกลาง

- สำนักนายกรัฐมนตรี
- กระทรวง หรือทบวง
- กรม หรือทบวงการเมืองที่มีฐานะเทียบเท่ากรม

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

- จังหวัด
- อำเภอ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด

- เทศบาล
- สุขาภิบาล
- การปกครองพิเศษรูปอื่น ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร

๑.๗ บทบาทของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

- เลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง
- ต้องเคารพกฎหมาย
- ตั้งใจศึกษาให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้
- สนใจร่วมมือกับรัฐบาลและท้องถิ่นประกอบกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม
- ช่วยกันปรับปรุงค่านิยมในสังคม ให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๒. หน้าที่ของคนไทย

- รักษาไว้ซึ่งความเป็นไทย
- ปฏิบัติตนตามกฎหมาย
- ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของบ้านเมือง
- ใช้วิจารณญาณในการเชื่อถือและข่าวกรองที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ
- มีความจงรักภักดีและป้องกันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- มีหน้าที่เสียภาษีอากร
- รักษาไว้ซึ่งความสามัคคีของคนในประเทศ
- ป้องกันชาติ
- การรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทย

๓. ความมั่นคงของประเทศ

๓.๑ ภัยต่อความมั่นคงของประเทศ

๓.๑.๑ ภัยจากคอมมิวนิสต์

วิธีการบ่อนทำลาย

- การโฆษณาชวนเชื่อ
- การปลุกกระแสมวลชน
- การข่มขู่โดยใช้กำลังข่มขู่ทำร้าย

การป้องกันการบ่อนทำลายของฝ่ายคอมมิวนิสต์

- ให้ความร่วมมือกับรัฐบาล
- การประกอบสัมมาอาชีพที่สุจริต
- มีความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓.๑.๒ ภัยจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง

วิธีการฉ้อราษฎร์บังหลวง

- ความหมาย
- สาเหตุที่ทำให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง

การฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นภัย

- ต่อบุคคล
- ต่อเศรษฐกิจ
- ต่อสังคม
- ต่อความมั่นคงของชาติ

แนวทางป้องกันและแก้ไขการฉ้อราษฎร์บังหลวง

- การรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเอง
- การปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอนของทางราชการ
- การไม่ยกย่องบุคคลที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง
- การร่วมมือกับทางราชการ ในการช่วยกันกำจัดบุคคลที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง

๓.๑.๓ ภัยจากความยากไร้ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

สาเหตุความยากไร้ของประชาชน

เกิดจากภัยธรรมชาติ

- ดินฟ้าอากาศผิดปกติ
- การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติจากสาเหตุต่าง ๆ เกิดจากตัวบุคคล
- การเลือกงาน
- ความฟุ่มเฟือย
- ความเกียจคร้าน
- การเอารัดเอาเปรียบ

ความยากไร้ของประชาชนก่อให้เกิดปัญหา

- ต่อบุคคล
- ต่อเศรษฐกิจ
- ต่อสังคม
- ต่อความมั่นคงของชาติ

แนวทางแก้ปัญหาความยากไร้ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

- ด้านประชาชน
- ด้านรัฐบาล

๓.๑.๔ ภัยจากความมั่งคั่งใหญ่โต

ความหมายของความมั่งคั่งใหญ่โต

ภัยที่เกิดขึ้นจากความมั่งคั่งใหญ่โตในทางที่ผิด

- ต่อบุคคลและครอบครัว
- ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

แนวทางแก้ไขความมั่งคั่งใหญ่โตในทางที่ผิด

- การรู้จักประมาณตนเอง
- ไม่ให้การสนับสนุน
- ต่อบ้าน

๓.๑.๕ ภัยจากกรวโฆษณาชวนเชื่อ

การประชาสัมพันธ์และการโฆษณาชวนเชื่อ

- ความหมายและลักษณะการประชาสัมพันธ์
- ความหมายและลักษณะการโฆษณาชวนเชื่อ

สาเหตุของการโฆษณาชวนเชื่อ

- เพื่อหวังผลทางสังคม
- เพื่อหวังผลทางเศรษฐกิจ
- เพื่อหวังผลทางการเมือง

แนวทางป้องกันและแก้ไขการโฆษณาชวนเชื่อ

- ด้านประชาชน ศึกษาหาความรู้ หาเหตุผล
- ด้านรัฐบาล ให้ความรู้ ปรามปราม

๓.๑.๖ ภัยจากยาเสพติดให้โทษ

ความหมายของยาเสพติดให้โทษ

สาเหตุที่ทำให้ติดยาเสพติดให้โทษ

- ความไม่รู้
- อยากทดลอง
- ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์
- ถูกเพื่อนชักจูงให้ทำผิด
- การถูกบังคับ

ผลร้ายของยาเสพติดให้โทษ

- ท่อบกกล
- ท่อสังคม
- ต่อเศรษฐกิจ
- ต่อความมั่นคงของชาติ

การป้องกันการเสพติด

- ด้านรัฐบาล
- ด้านประชาชน

๓.๒ โครงการส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ

๓.๒.๑ การสหกรณ์

ความหมายและประเภทของสหกรณ์
วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานสหกรณ์
ประโยชน์ที่จะได้รับจากสหกรณ์

- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านสังคม
- ด้านการเมือง

๓.๒.๒ การปฏิรูปที่ดิน

ความหมายของการปฏิรูปที่ดิน
วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปที่ดิน
— ช่วยให้เกษตรกรมีที่ดิน
— ช่วยให้ความเป็นอยู่ของชาวนาชาวไร่สูงขึ้น
— เพื่อมิให้เกษตรกรต้องเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่นายทุน
— เพื่อให้เกษตรกรปรับปรุงทรัพยากรให้อุดมสมบูรณ์
— เพื่อพัฒนาผลิตผลการเกษตร

- กำจัดการผูกขาดที่ดิน
- ลดช่องว่างระหว่างคนมั่งมีกับคนยากจนให้น้อยลง

หน้าที่ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดิน

- ด้านเศรษฐกิจ
- สังคม
- การเมือง

ศีลธรรม

๑. ศาสนาในประเทศไทยที่คนไทยนับถือ ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์—ฮินดู และศาสนาซิกข์

๒. หลักธรรมและความมุ่งหมายที่เหมือนกันของแต่ละศาสนา

๓. ศาสนาพุทธ

๓.๑ องค์ประกอบพุทธศาสนา

- พระรัตนตรัย
- พุทธบริษัทสี่
- วันสำคัญทางศาสนา เช่น วันธรรมสวนะ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา
วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันอาสาฬหบูชา

๓.๒ สัญลักษณ์ของพุทธศาสนา

- พระภิกษุ สามเณร
- ธงประจำศาสนา
- ศาสนสถาน
- ศาสนวัตถุ

๓.๓ ศาสนพิธี

- พิธีประกาศตนเป็นพุทธมามกะ
- การทอดกฐิน
- การทอดผ้าป่า
- การทำบุญ
- การอุปบท

๓.๔ หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า

- ให้ทำความดี
- ละเว้นการทำความชั่ว
- ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

๓.๕ หลักธรรมในพุทธศาสนา

- เบญจศีล เบญจธรรม

- อิทธิบาท ๔
- อปายมุข ๖
- ทิศ ๖

๓.๖ หลักธรรมคำสอนของพระศาสนาที่ควรปฏิบัติโดย

- ความกลัวและละอายต่อบาป
- การหลีกเลี่ยงความชั่ว
- ความไม่เห็นแก่ตัว
- การตรงต่อหน้าที่ และตรงต่อเวลา
- รู้จักใช้เหตุผลเป็นเครื่องแก้ปัญห
- ประโยชน์ปัจจุบัน ๔ อย่าง ได้แก่
 - ขยันหมั่นเพียร
 - การรักษาทรัพย์สมบัติ
 - คบคนดีไม่คบคนชั่ว
 - เลี่ยงชีวิตตามสมควรแก่รายได้

๓.๗ ศาสนสุภาสิต

- ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน
- การไม่เบียดเบียนเป็นสุขในโลก
- การมีหนี้เป็นทุกข์ในโลก
- ธรรมนั้นแหละรักษาผู้ประพฤติธรรม
- คนตรงพูดอย่างไรทำอย่างนั้น
- คบคนเช่นใดก็เป็นเช่นคนนั้น
- คนขยันย่อมหาทรัพย์ได้

๓.๘ การป้องกันการทำลายสถาบันศาสนา

- ทะนุบำรุงส่งเสริมพระศาสนา
- รักษาองค์ประกอบและสัญลักษณ์ของศาสนา
- ศึกษาศาสนาให้รู้อย่างถูกต้อง เพื่อปฏิบัติและถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ตามกำลังความสามารถแห่งตน
- ปฏิบัติศาสนกิจให้ถูกต้องในวันสำคัญของศาสนา

๔. ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

หมายเหตุ ในท้องถิ่นใดที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอื่นนอกเหนือจากศาสนาพุทธ อาจสอนหัวข้อธรรมะในศาสนานับถือประกอบด้วยได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีประมวลการสอน ซึ่งผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการของภาคการศึกษาในนั้น ๆ เป็นผู้อนุมัติ

